

mánudagur, 27. október 2014

SPILAFÍKILL ER EKKI RÉTTLAUS

Birtist í Mogunblaðinu 25.10.14.

Morgunblaðið Að undanfögnu hef ég fylgst með þrautagöngu einstaklings sem frá barnæsku hefur átt við spilafíkn að stríða. Hann sýndi mér prýðilega samantekt og greiningu sálfræðings sem hann hafði leitað til og heimilaði mér að vitna til hennar.

Langvarandi þunglyndi

Í skýrslunni hefur sálfræðingurinn eftir viðkomandi einstaklingi að hann hafi tapað *"stórum hluta af tekjum sínum yfir ævina, upphæðum sem skipta tugmilljónum"* í fjárhættuspilakössum. Þá virtist ekki skipta máli hvort hann var í tekjuhárri verktakavinnu eða á fjárhagsaðstoð. Áráttan hafi verið sú sama en meðan hann vann og hafði betri tekjur, hafi verið auðveldara *"að leiða hjá sér erfiðar tilfinningar og vanlíðan tengda spilamennskunni.."* En þegar kreppt hafi að fjárhagslega hafi þunglyndi sótt að. Í samantekt segir að viðkomandi einstaklingur hafi *"glímt við spilafíkn nær alla sína ævi, og (væru) lífsgæði hans í dag nú mjög skert vegna þeirra fjárhagserfiðleika sem fylgt hafa þeirri fíkn. Hann glími(r) við langvarandi vanlíðan vegna þessa sem felur í sér áhyggjur og kvíða, en einkennist þó helst af vonleysi, þrálátri depurð og neikvæðum hugmyndum um sjálfan sig og getu sína til að koma sér út úr núverandi stöðu."*

Ekki sá fyrsti

Sá einstaklingur sem hér á í hlut hefur ekki aðeins reynt að glíma við sjálfan sig heldur einnig "kerfið". Hann hefur fetað í fótspor annars manns sem er mér kunnur og greindi m.a. frá baráttusögu sinni á síðum Morgunblaðsins fyrir fáeinum árum. Hann reyndi árangurslaust að höfða mál á hendur rekendum spilakassa svo og ríkinu á þeirri forsendu að starfsemin væri ólögleg og hefði valdið honum miklu tjóni. Þar var um að ræða maka sem ánetjast hafði fjárhættuspilum og sólundað öllum eigum fjölskyldunnar.

Báðir þessir aðilar hafa stuðst við álitserðir lögfróðra manna sem telja annars vegar að rekstur spilakassa standist ekki lög (sbr. t.d. grein Sigurgeirs Sigurjónssonar, hæstaréttarlögmanns í Morgunblaðinu 20 nóv. 1993) eða að lagagrundvöllur þessa reksturs sé ótraustur. Í lögfræðilegri álitserð sem unnin var fyrir Rauða Krossinn, Slysavarnafélagið Landsbjörg og SÁÁ á tíunda áratugnum, segir að leyfisveitingar til þessara aðila til reksturs spilakassa frá hendi stjórnvalda byggji ekki á skýrum og traustum lagagrundvelli. Jafnframt er vakin athygli á *"þeirri niðurstöðu Hæstaréttar árið 1949 að telja rekstur einkaaðila á áþekktum spilakössum refsivert fjárhættuspil. Þessi ákvæði hegningarlaga eru óbreytt."*

Ágeng álitamál

Embætti lögreglustjóra á höfðuborgarsvæðinu og ríkissaksóknari hafa hafnað kærnum á þeirri forsendu að enda þótt grundvallarreglan sé sú að fjárhættuspil séu ólögleg á Íslandi, þá séu spilakassar reknir á sérlögum sem gefi þeim lögmæti.

Í kærnu til lögreglustjórans í Reykjavík í júní sl. var spurt hvort það standist sérlögin að einkaaðilar aðrir en þeir sem eru handhafar sérleyfisins, megi hagnast á rekstrinum. Í ákærnunni segir orðrétt um þetta atriði: *"Í lögum sem lúta að rekstri spilakassa er þess getið að tilteknir aðilar skuli njóta góðs af hagnaðinum og þá væntanlega ekki aðrir. Staðreyndin er hins vegar sú að fjöldi annarra aðila hefur ábata af fjárhættuspilum og má þar nefna rekstraraðila í veitinga- og sjoppurekstri svo og þeir aðilar sem leigja út húsnæði undir spilavítin. Þetta eitt gerir þennan rekstur ólöglegan. Fyrrgreindir aðilar munu fá tiltekið hlutfall af innkomunni sem eitt og sér hlýtur að stangast á við lögin."*

Ekki síður veigamikíð álitamál kom fram í kærinni en það snýr að rétti spilafíkla gagnvart þeim sem hagnast á fíkn þeirra. Um þetta segir á ákærinni: "Nú er mér fullkunnugt um að sett hafa verið lög um rekstur happdrættiskassa, sem svo eru nefndir, en eru í reynd fjárhættuspilavélar þrátt fyrir aðrar nafngiftir. Ég tel að ákærvaldinu beri að horfa til réttarfarsþróunar á skyldum sviðum þar sem um er að ræða heimilaða en jafnframt skaðlega og heilsuspillandi starfsemi. Í Bandaríkjunum hefur dómssvaldið þannig tekið afstöðu með þeim sem orðið hafa fyrir heilsutjóni af völdum vöru eða þjónustu sem sannanlega er skaðvænleg. Vísa ég í því sambandi til fyrirlesturs sem Arnie Wexler, sérfræðingur á sviði á fjárhættuspila, hélt hér á landi 11. nóvember árið 2000 en hann kom hingað til lands í boði óformlegs hóps áhugamanna um spilafíkn. Í stuttu máli telur Wexler spilakassa- og happdrættisvélaíðnaðinn vera í svipaðri stöðu og tóbaksframleiðendur voru til skamms tíma..Dómar tóku að falla sjúklingum í hag en tóbaksframleiðendum í óhag sem kunnugt er. Hið sama á án vafa, í mínum huga, eftir að gerast varðandi fjárhættuspilin."

Ég ákæri

Í upphafi kærinnar segir: "Frá átta ára aldri fór að þróast hjá mér spilafíkn sem hefur farið stigvaxandi síðan. Þessi spilafíkn hefur eingöngu þróast í spilakössum Happdrættis Háskóla Íslands og Rauða Krossins og annarra sem aðild eiga að Íslandsspilum. Rekstraraðilar spilakassa og þar með ríkissvaldið hafa þannig virkjað sjúkdóm minn í ábataskyni fyrir þá sem hafa hagnað af þessari starfsemi. Þetta hefur valdið mér ómældu tjóni og lagt líf mitt í rúst. Ég hef nú ákveðið að leggja fram formlega kæru á hendur íslenska ríkinu og rekstraraðilum spilakassa vegna þessara saka."

Mín skoðun er sú að vafasamt hafi verið af embætti lögreglustjóra og embætti ríksaksóknara að afgreiða ívitnaða kæru út af borðinu og vísa ég í báðar þær röksemdir sem hér hafa verið raktar. Sérleyfisveitingin er skýrt afmörkuð og þyrfti dómstóll að kveða upp úr hvort hagnaður renni til aðila sem ekki hafa tilskilin leyti löggjafans. Þá virðist þróunin erlendis vera á þann veg að þessi mál rati í sívaxandi mæli inn í dómáli.

Hver var ábyrgð þín - og mín?

Bandaríski tóbaksiðnaðurinn hefur á 25 árum verið dæmdur til að greiða 206 milljarða dollara í skaðabætur beint og óbeint vegna afleiðinga reykinga. Margt bendir til þess að lögfræðingar séu að vakna til vitundar um að spilafíklar kunni að hafa rétt að sækja í hendur rekenda spilavítisvéla og hugsanlega einnig löggjafans á sömu forsendum og tilvitnuð kæra frá í sumar byggir á.

Fyrir um ári komu lögfræðingar saman í Indianapolis í Bandaríkjunum að bera saman bækur sínar til undirbúnings atlögu að netspilafyrirtækjunum.

Á þessum fundi var rýnt í mál sem unnist hafa til þessa en slíkum málum fer fjölgandi.

Mér segir hugur um að landið sé að rísa hjá spilafíklum sem vilja leita réttar síns gagnvart rekstraraðilum og hugsanlega löggjafnum. Það á að verða okkur öllum sem komið hafa að þessum málum umhugsunar- og sumum áhyggjuefni.

Að leikslokum verðum við mörg spurð, hver var ábyrgð þín?

Ögmundur Jónasson, alþingismaður og fyrrverandi innanríkisráðherra

TIL BAKA (/GREINAR/2014/10)

Líkar þetta 0 Deila Tweet

Greinar (/greinar)

[2008 \(/greinar/2008\)](#)

[2009 \(/greinar/2009\)](#)

[2010 \(/greinar/2010\)](#)

[2011 \(/greinar/2011\)](#)

[2012 \(/greinar/2012\)](#)

[2013 \(/greinar/2013\)](#)

[2014 \(/greinar/2014\)](#)

[Janúar \(/greinar/2014/01\)](#)

[Febrúar \(/greinar/2014/02\)](#)

[Mars \(/greinar/2014/03\)](#)

[Apríl \(/greinar/2014/04\)](#)

[Maí \(/greinar/2014/05\)](#)

[Júní \(/greinar/2014/06\)](#)

[Júlí \(/greinar/2014/07\)](#)

[Ágúst \(/greinar/2014/08\)](#)

[September \(/greinar/2014/09\)](#)

[Október \(/greinar/2014/10\)](#)

[Nóvember \(/greinar/2014/11\)](#)

[Desember \(/greinar/2014/12\)](#)

[2015 \(/greinar/2015\)](#)

[2016 \(/greinar/2016\)](#)

[2017 \(/greinar/2017\)](#)

[2018 \(/greinar/2018\)](#)

[2019 \(/greinar/2019\)](#)

Fréttabréf

Fullt nafn

Netfang *

SKRÁ [Afskrá \(/frettabref/afskra\)](#)

 BRÉF TIL SÍÐUNNAR (/BREF-TIL-SIDUNNAR)

 RSS FRÉTTAVEITA (/RSS)

 LEIT Á SÍÐUNNI (/LEIT)